

NIEUWSBRIEF JOE ENGLISH, KUNSTSCHILDER

Dag beste kunstvriend,

Met deze Nieuwsbrief maken wij een inhaalbeweging. De vorige aflevering was bijna volledig gewijd aan de “Vlag van Bergen”, zo bleef er geen ruimte voor de rubrieken als “Schatten op zolder” en “Wist Je?”. Nu zijn we zelf verwonderd dat er alweer heel wat nieuws te melden is! Wij hebben de nieuwsberichten gegroepeerd in een drietal rubrieken.

Bij de herdenking van WO I in 2014-2018 willen wij met onze VZW een zinvolle bijdrage leveren tot de nagedachtenis aan de Vlaamse Frontsoldaten die hun leven lieten op het Belgisch-Duitse Front. Er is daarbij geen plaats voor verheerlijking van het krijgsgeweld en de overwinning. In een oorlog zijn er alleen maar verliezers...

Verder ontdekten wij “op zolder” enkele vlaggen van het Huis English. Tenslotte kwam het werk van Joe op enkele tentoonstellingen aan bod.

Als uitsmijter natuurlijk een humoristische tekening van Joe over “slapende poezen die je beter niet wakker maakt”.

Veel lees- en kijkgenot.

Piet De Baere, Co English,
voorzitter secretaris

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:
Joe English, Kunstschilder vzw
Rodestraat 53, 8000 Brugge

www.joe-english-kunstschilder.be

*Nieuwsbrieven 4 en 6 zijn ook beschikbaar in het Engels!
Stuur ze door naar familie en vrienden...*

Wist je**WO I :
herdenking in
2014-2018**

In de Westhoek is men reeds druk bezig met de voorbereiding van de herdenking 100 jaar Wereldoorlog 1914-1918. De nodige subsidies worden voorzien door Vlaams Minister G. Bourgeois, de Provincie W.-Vlaanderen en de IJzerfront-gemeenten.

1. Munitie

Over de levensgevaarlijke oorlogsmunitie die nog bijna dagelijks opgedolven wordt in de frontstreek verschenen twee publikaties. In beide zien wij de zwart-wit afbeelding van een tweetalige affiche die waarschuwde voor niet-ontplofte granaten. Joe English werd postuum bekroond voor dit ontwerp die na WO I en na zijn dood verspreid werd over de Belgische en Franse frontstreek. De herkomst van deze affiche wordt niet vermeld. De betekenis ervan is duidelijk.

Wordt vervolgd op pag 2

In dit nummer

Inleiding.....	pag. 1
Wist je?	
WO I – herdenking in 2014-2018.....	pag. 1
Schatten op zolder	pag. 4
Tentoonstellingen vroeger en nu	pag. 7
Humoristische tekening 4	pag. 8
Vrienden van Joe English	pag. 8

WO I - herdenking in 2014-2018 (vervolg)

Bovenaan: “Danger des engins explosifs – gevaar der ontplofbare voorwerpen”

Onderaan: “Fatale imprudence – Noodlottige onvoorzichtigheid”

Centraal wordt een ontploffing afgebeeld, terwijl twee landbouwers met een spelend kind granaten opdelven uit het veld en dodelijk getroffen worden.

Rechtsonder buiten de tekening: Joe English. Imp. J.E.Goossens- Bruxelles, Lille, Paris.

In:

1. De Baecke, Siegfried, Oud IJzer. De Klaproos, Brugge, 2010, 174 pp, veel illustraties, p.14 tekening J.E.
2. Desrumaux, John, Land van Schroot en knoken. Davidsfonds, 2011, 406 pp, veel illustraties, p.20 tekening J.E

Wie weet er meer over deze affiche?

1. Is deze tekening wel van Joe? De eigen signatuur staat niet in de tekening!
2. Wat is de ware grootte? kleuren en bewaarplaats worden niet vermeld...? Er hangt wel een kleurenafdruk in de barak naast de IJzertoren.
3. Weet iemand in welke context deze aan Joe toegeschreven tekening bekroond werd en hoe deze affiche een zo ruime verspreiding kreeg?

2. Poëzie aan het IJzerfront

Wie de Grote Oorlog niet alleen vanuit de “duizend bommen en granaten” wil leren kennen maar ook vanuit de beleving en verwoording door dichters–ooggetuigen, kan terecht bij Geert Beulens. Hij publiceerde recent (2008) een werk in 2 delen die complementair zijn:

- Europa, Europa. Over de dichters in de Grote Oorlog. Ambo, Manteau, 2008, 376 pp.
- Het lijf in slijk geplant. Gedichten uit de Eerste Wereldoorlog. Ambo, 2008, 686pp.

De belangrijkste Belgisch-Vlaamse dichters worden gesitueerd in een ruime Europese context van dichters en gedichten uit 1914-1918. De treffende titel van de verzameling gedichten is overgenomen uit een gedicht van Daan Boens, welke hij aan het IJzerfront schreef. “De oorlog bood de dichters een onverwachte kans om opnieuw aansluiting te vinden met het grote publiek”.

Een Idee: Woord en Beeld

In de magistratale studie van Beulens staat er geen enkele illustratie. Zou het niet mooi zijn om een publikatie samen te stellen over WO I, waarbij de gedichten van Vlaamse taalkunstenaars geïllustreerd worden door tekeningen en schilderijen van Vlaamse kunstschilders zoals Joe English, Sam De Vriendt, Achiel Van Sassenbroeck e.a.?

Daan Boens:
In de loopgraaf van den dood

(2^e strofe)... *het lijf in slijk geplant, en,
om de wereld, nacht. Het gansche
wezen vol van nacht en slijk en
schimmen, van 't regelmatig schieten,
dat, als stervens klacht, schel – rakelings
de kogels u om 't hoofd doet grimmen...*

In : Beulens Geert, p.500

3. Wordt Oud Sint-Jan een feest- en fuifcentrum?

In Brugge die Scone (maart 2011, p.9) wordt een pleidooi gehouden om meer expositiemogelijkheden te creëren voor de kunstwerken die opgeborgen zijn in de reserves van de stedelijke musea in Brugge. Als voorbeeld schrijft de auteur: “*Onlangs nog werd het Stalleke van Bethlehem van de Brugse schilder Joe English gerestaureerd, maar we kunnen het niet bewonderen in Brugge...*” Een vriend van onze vzw kreeg als antwoord van de museumdirectie, de suggestie zelf een initiatief te nemen om dit werk tijdelijk tentoon te stellen.

Een idee: in de Kersttijd van 2014-2015 nav. de herdenking van WO I ?

4. Armoë troef. Geestelijke armoede aan het IJzerfront 1914-1918

In : ADVN Mededelingen (n° 31, 2011, p.16-17) behandelt Sophie Gyselinck een viertal initiatieven die achter het IJzerfront werden genomen voor de Vlaamse soldaten. Begin 1915 richtte Hilaire Gravez een “Gebedenbond” op bij de brancardiers (=seminaristen,priesters en paters). In februari 1916 werd onder leiding van Dr. Frans Daels de studiekring SKVH opgericht en op 15 augustus 1916 de stichting Heldenhulde voor de gesneuvelden. Het artikel van S. Gyselinck wordt geïllustreerd met tekeningen van Joe English die als kunstenaar een belangrijke rol speelde bij deze initiatieven. Dit artikel verscheen naar aanleiding van Erfgoeddag 2011 over armoede. Was geestelijke armoede wel troef aan het Front? In de herdenkingsinitiatieven voor WO I zal **aangetoond worden dat vele culturele initiatieven en volwassenenvorming tav. de Vlaamse soldaten troef waren!**

5. Kunstzoektocht achter het IJzerfront.

Een van de activiteiten die de toeristische diensten van Diksmuide, Nieuwpoort, Veurne, Alveringem en Lo-Reninge in 2016 zullen organiseren is een auto-fiets-wandelzoektocht.

Het is de bedoeling om het IJzerfront in die regio zichtbaar en belevingsgericht te maken op een culturele, recreatieve en interactieve wijze. De zoektocht zou een circuit volgen via o.a. kunsttentoonstellingen op verschillende locaties en deze met elkaar verbinden.

Dit concept wordt uitgewerkt in een samenwerkingsverband waarbij ook de VZW Joe English,kunstschilder participeert naast andere partners uit de regio zoals het IJzertorenmuseum. Meer info in een volgende Nieuwsbrief, alle suggesties zijn welkom bij co_english@euphony.net !

Schatten op zolder

Herontdekte vlaggen van het "Huis English".

Het zou de moeite waard zijn om een studie te wijden aan de Vlaggen die vervaardigd werden door het borduuratelier van de familie English te Brugge, naar het ontwerp van Joe English. In de catalogus van onze tentoonstelling "Joe's Kunst" in 2008, beschreven wij uitgebreid "de vlag van het College van Veurne"(1). Naast deze vlag was in de St.-Niklaaskerk ook deze van het college van Roeselare te bewonderen. Beide zijn gerestaureerd door de firma Arte-Grossé uit Brugge. Hoeveel vlaggen van het Huis English nog bestaan is ons niet bekend, maar recent werden er 2 herontdekt in het archief van de Dekenij Diksmuide. Ook weten we dat er 5 vlaggen bewaard worden in het ADVN te Antwerpen en een 6-tal in het Kadoc te Leuven.

In onze vorige nieuwsbrief (2) stelden wij de vraag of de vlag van "Het werk der Vlamingen in Bergen" (1914) nog zou bestaan. Nog steeds niet teruggevonden, maar groot was onze verbazing toen wij zagen dat de afbeelding van deze vlag nu wordt gebruikt op een reclamefolder en op de kaft van een publicatie n.a.v. de **tentoonstelling "Vlaamse Migranten in Wallonië"**. (3)

Deze ging door in het Caermersklooster te Gent van 15.04 tot 12.06.2011. In de gelegenheids-catalogus op p.157 is de illustratie van de herdenkingskaart afgedrukt en lezen wij: "*In 1914 huldigde het Werk der Vlamingen van Bergen een nieuwe vlag in. De Vlag was ontworpen door de Vlaamse kunstenaar Joe English. Pater Reginald schreef bij deze gelegenheid een lied waaruit het Vlaamse*

karakter van het Werk duidelijk blijkt." (Antwerpen, Archief Kapucijnen). Er wordt in het boek geen verband gelegd met de afbeelding op de flyer en de boekomslog, ook niet in de tentoonstelling zelf waar nochtans een originele foto hangt. Volgens Roeland Hermans van Kadoc, zou het een foto zijn uit 1930, van een groep Vlamingen uit Bergen op bedevaart naar Oostakker. Duidelijk herkenbaar boven de groepsleden zien we de vlag, vastgehouden door een fiere Vaandrig met naast hem de proost, een Pater Kapucijn.

Ongeveer gelijktijdig met bovenvermelde tentoonstelling in Gent, kon je in het Tolhuis te Brugge een kleine tentoonstelling bezoeken over de *West-Vlaamse migratie naar Brussel: "Ze kwamen uit West-Vlaanderen"* van 1 mei tot 4 juni 2011. Toeval bestaat niet en je kon er niet naast kijken... hier hangt op bijna ware grootte een kopie van de vlag van "De Bond der West-Vlamingen" (in Brussel) uit 1911 naar een ontwerp van Joe en vervaardigd door Huis English. De originele vlag wordt bewaard in het AMVB, Archief en Museum voor het Vlaams leven te Brussel. Er werd ook heel wat *archiefmateriaal* getoond met o.a. *briefwisseling* tussen de voorzitter van de bond en Joe over het ontwerp, of met Henry English over het maken van de vlag. Daarnaast ook de originele ingekleurde ontwerptekening van Joe, het lied der West-Vlamingen "Rond de Vane" (tekst van Val. Van Craeynest, muziek van August De Boeck), de brochure van het feest met menu van het banket, samen met heel wat foto's van de stoet en de feestzitting, enz.

In de begeleidende publicatie (4) beschrijft Charlotte Debroux de historiek van deze vlag. De bond werd opgericht in 1906, de vlag ingehuldigd op 12 november 1912. Reeds in 1911 verscheen in *Ons Volk Ontwaakt* een afbeelding van het voorontwerp met als bedoeling fondsen te verzamelen bij de lezers van OVO voor het helpen bekostigen van deze Vlag.!(5)

In tegenstelling tot de « Vlag van Veurne » is de voorstelling op de « Vlag van de West-Vlamingen in Brussel » zeer complex.

rondom (op de zoom): 16 wapenschilden van West-Vlaamse steden.

bovenzijde: “Bond der West-Vlamingen 1906 Brussel” op een uitwaaiende banderol.

midden: op het balkon van een gebouw staan centraal 2 Kerels schouder aan schouder en geven elkaar de rechter hand. De Kerel met kap maakt met de linkerhand een zegenend gebaar naar een blauwvoet. De Kerel voor hem houdt het doek van een leeuwenvlag omhoog. Of verwijzen de twee figuren naar *Gudrun* van A. Rodenbach en zijn het de mythologische figuren Wate en de jonge Herwig die de West-Vlamingen begeleiden naar Brussel???

broek diagonaal: boven de 2 mannen, broektop, het wapen van West-

Vlaanderen als een zon die het achterliggende landschap overstraalt. Met beneden in de verte de skyline van de poldervlakte en de zee (vlucht).

broeking: 2 stadswapens, links het wapen van Brussel, rechts het wapen van Vlaanderen.

N.B. het betreft hier een kopie op doek in grijsachtige tinten. Het is een goede oplossing om deze oorspronkelijk in zijde gemaakte vlag toegankelijk te maken voor het publiek. De originele vlaggen zijn zwaar beschadigd en te fragiel om tentoon te stellen.

Wie kent het verhaal van de éérste KSA Vlag Noordzeegouw? (1931)

Een bijzondere geschiedenis want een verkeerd geïnformeerde Paus Pius XI wou de vlag niet inzegenen!!! Bisschop Lamiroy maakte dit goed. Karel Dubois, stichter van de KSA was de opdrachtgever... echter niet aan het atelier A.E. Grossé uit Brugge (6), maar wel aan het borduuratelier van Henry English! Recentelijk werd deze verpulverde vlag gerestaureerd door het nu bekende Arte-Grossé. Bij het artikel staat een onduidelijke foto van de vlag, deze wordt bewaard achter glas, vandaar de lichtweerspiegeling. Thomas Verniest, vrijwillige medewerker bij de archiefwerkgroep van KSA, bezorgde ons een detailfoto. En wat blijkt, in de rechterbenedenhoek zijn de initialen geborduurd van de makers van deze vlag: “C. en A. English”. Bij de restauratie is er echter een foutje gemaakt: C = G van Gabriëlle (1890-1944) en A = Antoinette (1897-1948). Twee dochters van Henry en zussen van Joe die na WO I de firma English verder zetten tot in 1948, in het huis van hun broer E.H. Michiel English.

Wie nader toekijkt herkent hier duidelijk de stijl als een typische *English-vlag*.

- **Centraal:** staat een **vlag in de vlag** naar de bekende tekening van Joe “’t en Zal”.
“de vlag drukt de trouw uit van KSA aan de kerk, het pauselijk vaandel wordt staande gehouden in de tegenwind door een Vlaamse Kerel die een wapenschild en een zwaard draagt”.

- **Bovenzijde:** “West-Vlaanderen aan Christus”
- **Onderzijde:** 6 wapenschilden van zes KSA geweststeden in de Noordzeegouw: Brugge, Poperinge, Roeselare, Kortrijk, Ieper en Tielt. (Veurne ontbreekt!?)
- Daarboven in profiel ziet men in de verte de torens van de St.-Pietersbasiliek in Rome en de torens van Brugge en Roeselare.

Deze tekening “’t en Zal” was gemaakt door Joe voor het SKVH in Veurne tijdens WO I en werd bekend door overname op de vele vlaggen van VOS (oorspronkelijk Vlaamse Oud Strijders) en ook door andere verenigingen na WO I (7)

Wie vandaag door de winkelstraten van Brugge wandelt wordt aangenaam verrast door de 20 nieuwe kunstvlaggen van de Brugse kunstenaar Benoît Van Innis die de Raveel-vlaggen nu vervangen. Terecht kan je zeggen dat het een kleurrijke openlucht tentoonstelling is geworden. Maar er is meer, tot 14 augustus 2011 kan je de ontwerpen van deze vlaggen zien in een tijdelijke tentoonstelling in het Arentshuis, naast ander schilder- en tekenwerk van deze kunstenaar. (8) info: www.benoit-artist.be / museabrugge.be / shoppingbrugge.be

!!! Een Idee: zou een gelijkaardige tentoonstelling mogelijk zijn om de vlaggen van het Huis English eens samen te brengen? Dit in het kader van de herdenking van WO I in Brugge?

Bibliografie bij “Herontdekte vlaggen”

1. Tentoonstellingscatalogus “Joe’s Kunst” Lannoo, 2008, p. 74-76
2. Nieuwsbrief Joe English, kunstschilder, 008, maart 2011, was helemaal gewijd aan de Vlag van Bergen.
3. Goddeeris, Idesbald en Hermans, Roeland (red.), “Vlaamse Migranten in Wallonië”. 1850-2000, Lannoo Campus, Kadoc Leuven, 2011, 248 pp + illustr.
4. Debroux, Charlotte (red.), Herinnering en Migratie. Verenigingen van Nieuwe Brusselaars tijdens het interbellum. AMVB, 2011, 296 pp + illustr.
5. Ons Volk Ontwaakt, 25.11.1911, nr. 12, p.115. afbeelding van het voorontwerp van de vlag.
6. Rossel, Peter, Mooie plaats voor Romevlag. In Kerk en leven, 6 april 2011, p.19
7. Zo werd deze tekening ook overgenomen op de vlag van het “Christen Werkersverbond Oostende” en is deze op zijn beurt overgenomen als kaftillustratie door de vormgever Boudewijn Delaere uit Kortrijk op de publicatie van het Kadoc Met Vlag en Wimpel, 1984, 2 delen, (zonder verwijzing naar Joe English...)
8. Expo “VLASSER”. In : Brugse Gidsenkroniek, jg.44, mei 2011, p.84-86

Tentoonstellingen: Vroeger en Nu.

In verschillende gelegenheidstentoonstellingen kwam het werk van Joe English rechtstreeks of onrechtstreeks aan bod. Naast de reeds hoger vermelde in Gent (Caermersklooster) en Brugge (Tolhuis) was dit ook het geval in Antwerpen, Diksmuide, Voormezele en Zedelgem.

1. Antwerpen

Guido Voets bezorgde ons enkele kopieën van brieven van zijn vader Gustave die een strijdmakker was van Joe tijdens WO I. Recent ook nog een foto uit een tentoonstelling die gewijd was aan de gekende architect Renaat Braem (1910-2001). Deze ging door in de vernieuwde “Singel” te Antwerpen. Wat leren wij uit dit document? *“dat na WO I, Renaat Braem samen met enkele gelijkgestemde collega’s- Architecten een “Joe English-gilde” hebben opgericht in 1928. Deze gilde bestond tot in 1933 maar werd opgegeven wegens polarisatie tussen linkse en rechtse ideeën...”*

Weet er iemand iets meer over deze gilde?

De vereniging telde bij de oprichting ca. 20 jonge leden, studenten architectuur, schilderkunst, vlaamsgezind, progressief en humanitair. In 1932 werd een tentoonstelling georganiseerd van 20 jan. tot 7 febr. “met architectuur, schilderkunst, boekversiering en plastic.”

2. Diksmuide

De herinnering aan Joe English leeft in de Westhoek!

In het koor van de Sint-Niklaaskerk te Diksmuide werd van 1 tot 11 nov. 2010 een fotografische reproductie van het schilderij “O.L.Vrouw van de IJzer” tentoongesteld. Foto in :[Kerk en Leven, Diksmuide](#), 2 nov. 2010, p 2, met duiding van de opstelling door Deken Wilfried Jonckheere. Van dit schilderij dat men permanent kan zien in het IJzertoren-museum, werden een aantal kunstreproducties gemaakt op ware grootte. Wanneer werden deze foto-reproducties gemaakt en wie bezit er één van?

In dezelfde periode verscheen in de [Streekkrant](#), vrijdag 5 nov. 2010, p12, [Veurne](#), een artikel van J.P.D. (?) over: “[Joe English rust in Steenkerke](#). Onze soldaten in de kijker op 11 november”. Met een foto van het (recent gerestaureerde) heldenhuldekruis dat door VTB geplaatst werd

voor Joe, in 1978 in de Joe Englishstraat te Vinkem.

4. Zedelgem

“[De Aartrijkse beeldhouwer Leonard De Visch](#)”. 11 nov.- 5 dec. 2010, Aartrijke, voormalige brouwerij De Leeuw.

Johan Braet, die de teksten verzorgde voor de bijhorende publicatie, ontdekte in zijn archiefwerk dat de Kunstkring Azalea in 1932 een Kunsttentoonstelling organiseerde in [Gent](#) van 27 maart tot 4 april. Naast werk van De Visch en vele andere vergeten Vlaamse kunstenaars waren er ook schilderijen van Joe tentoongesteld. Namelijk: nr. 18 de Zanger (= David zingt voor Salomon?) 19 kapotgeschoten huis, 20 Gudrun, 21 De Engel van het kwaad, 22 de Kunsten die het leven schooner maken (= L’Art et la Paix...)

3. Voormezele

In het kader van de tweejaarlijkse Kerststallenexpo, ingericht door de familie Desodt, werd er in deze 20^e jubileumtentoonstelling een hoekje voorbehouden voor de familie English. Centraal stond het origineel kleinoord de tondo in goudborduurwerk “Maria Boodschap” waarschijnlijk van de hand van Henry English zelf (zie tent.cat. Joe’s Kunst, p 72). Daarnaast ook een kopie van het portret van Joe door Samuel De Vriendt, en van de bekende tekening “[Kerstnacht aan de IJzer](#)”.

Humoristische tekening nr.4

In: Ons Volk Ontwaakt (1^e jaargang, 2.12.1911, p128)

«Mevrouw zit met een kat op den schoot...»

“mevrouw zit met een kat op schoot. Het beest snort van tevredenheid onder het geai van Mevrouw’s poezelige hand. Er wordt getelefoneerd.

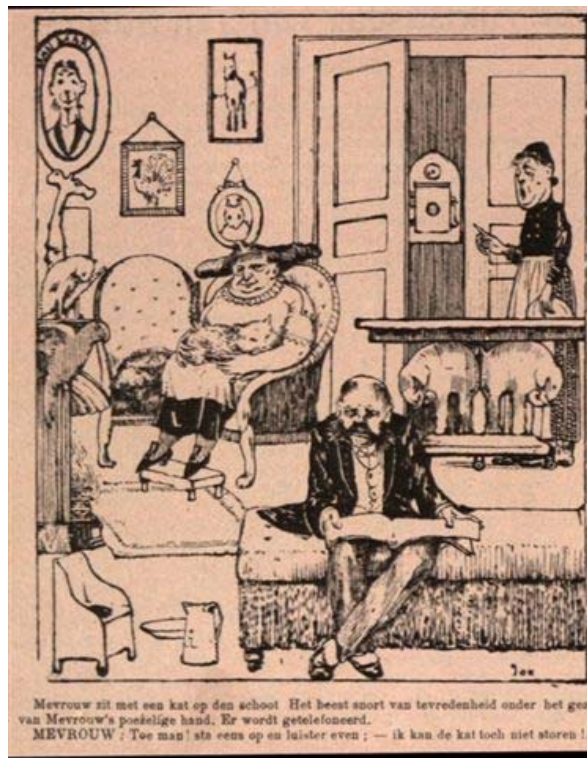
Mevrouw: Toe man! Sta eens op en luister even; ik kan de kat toch niet storen!...”

Toelichting: Geen slapende katten wakker maken, zeker niet tijdens de middagsiësta!

Die situatie wordt duidelijk uitgebeeld. De man reageert verstoord wanneer de vrouw des huizes hem vraagt om te luisteren naar de telefoon. Opvallend in het decor van dit burgerlijke salon is de aanwezigheid van de vele dieren: naast één levende poes op schoot zien we 8 opgevulde of afgebeelde dieren, 2 olifanten als tafelpoot en een slang in de rugleuning van de zetel... van de dame! Een grappige schets van de hiërarchische relaties in dit gezelschap: man – vrouw – dienst – poes.

NB. In hetzelfde nr. van OVO. zijn er bijdragen geschreven oa. door A. Coussens, J.Filliaert, E.Vermeulen (Warden Oom) ea. die belangrijke personen waren in het sociale leven van Joe.

Zij bezorgden hem opdrachten als illustrator van hun eigen publicaties.

Vrienden van Joe English

Vrienden die zich na Nieuwsbrief 6 hebben ingeschreven: Van In Guido, Brugge

Ook steunend “Vriend” worden? Boek of kaarten bestellen?

Dat kan door eenmalig €50,00 te storten op rekening nr. 121-0405563-84 van de VZW Joe English. Dan ontvangt u de catalogus, de Nieuwsbrieven en wordt u uitgenodigd op onze volgende bijeenkomsten.

Ons handige en goed-ogende boek over “Joe’s kunst” gedrukt bij Lannoo, Tielt, 2008, 98 blz. met kleurillustraties, is te verkrijgen door overschrijving van €20,00 (portkosten inbegrepen) op rekening nr. 121-0405563-84 van VZW Joe English, met vermelding “cat. xx ex.” We bezorgen het via de post.

U kunt ook nog steeds onze kunstkaarten bestellen aan 1,50 euro per stuk. U hebt de keuze uit Zelfportret, Hommage aan Peter Benoit, Chrysanthèmes, Stalleke van Bethlehem (voorstudie), L’Art et La Paix, Marguerite, Stilleven met Delftse vaas, De Mystische Stad - Veurne, Handboogstraat. Snel zijn is de boodschap want de voorraad slinkt...

Joe English